

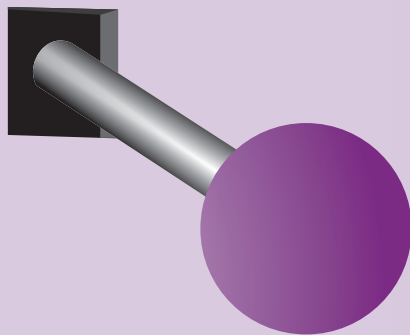
Núria Terribas
Directora de l'Institut Borja de Bioètica de la URL
nterribas@ibb.hsjdbcn.org

REPTES

Morir dignament o dret a viure amb dignitat el procés de mort

El 2006, els parlamentaris catalans es debatien en el dilema sobre quina expressió, dret a morir dignament o a viure amb dignitat el procés de la mort, havia de recollir el nou Estatut, tot justificant en la defensa d'un o altre format ideologies o diferents maneres d'entendre de què estem parlant. I aquí rau el problema! Què entenem per mort digna? M'atreviria a dir que bona part de la ciutadania acceptaria que és una qüestió individual i personal, que cadascú ha de definir-ho des dels seus valors i creences i sense pretendre imposar idees preconcebudes. Moltes persones, en el seu fur intern, han pensat com voldrien que fos la seva mort, sigui per experiències viscudes en familiars o amics, o per reflexions al voltant d'un cas aliè vist al cinema, a la literatura o als mitjans de comunicació. El que sembla clar és que no es pot construir un concepte de «dignitat» en el morir que sigui vàlid universalment, i per tant cal acceptar la diversitat de maneres de pensar en aquest punt.

Ara bé, el que és inevitable és que tota comunitat humana mínimament organitzada es regeixi per unes normes d'obligat compliment si no es vol caure en l'anarquia i el caos, i en el tema de la mort, històricament hi ha hagut presa de posició dels legisladors en determinar què és legalment acceptable i què no al final de la vida. Des del nostre context constitucional, el primer debat al voltant del tema és si la vida, com a dret fonamental i valor suprem, és «disponible» pel propi subjecte. I així, ens trobem que el suïcidi no és una conducta que la llei sancioni, i en canvi castiga l'ajuda al suïcidi, sense distincions sobre quan la decisió d'acabar amb la pròpia vida és lúcida i respon a una voluntat ferma de la persona o bé respon a una patologia mental. Més encara, castiga aquelles accions que porten a provocar intencionadament la mort d'un altre, quan aquest ho demana explícitament per acabar amb un patiment insuportable que li produeix una malaltia terminal o irreversible. És aquí quan parlem d'eutanàsia, concepte que alguns han equiparat

Malgrat que la societat té la maduresa suficient per afrontar-ho, no sembla ser prioritari despenalitzar l'eutanàsia com han fet Holanda, Bèlgica o Luxemburg

a «mort digna», quan realment no hi ha cap element que permeti fer aquesta assimilació. Ni la mort provocada per un acte eutanàsic ha de ser forçosament digna, ni la mort per causa natural o per malaltia sense forçar el procés ha de ser necessàriament «indigna». La dignitat en el procés de morir és un valor i percepció que només l'interessat pot copsar plenament, i que pot ser vista de manera molt diferent pels que estan al seu entorn. Per això crec que és molt difícil fer judicis de valor sobre aquestes qüestions, i en canvi s'acostumen a fer de manera alegre i poc meditada.

Cal dir, però, que en tot procés de malaltia que porta a un final amb la mort del subjecte, hi ha tota una seqüència de processos i presa de decisions en què la persona i el seu concepte de dignitat ha de tenir-hi un protagonisme fonamental. De fet, el nostre marc legal referent als drets del pacient, recull de manera explícita aquest protagonisme i reconeix com a dret de la persona en plenes facultats, en exercici de la seva autonomia, el poder decidir entre les opcions que se li puguin oferir, i també el dret a rebutjar un tractament o proposta, malgrat aquesta pugui tenir una transcendència vital —per exemple, mesures de suport vital com la respiració artificial, la nutrició i la hidratació, la diàlisi... Aquest rebuig no

el podem interpretar com una voluntat suïcida, ni tampoc el respecte a aquest rebuig per part dels professionals o els familiars com una ajuda al suïcidi ni com una «eutanàsia passiva», tal com erròniament de vegades s'esmenta. Tampoc aquella demanda que pugui fer la persona de tractaments sedants per evitar el patiment final, malgrat puguin escurçar lleument el temps de supervivència, es poden titllar d'«eutanàsia indirecta», com tan sovint llegim o sentim, sempre que s'apliquin amb correctes criteris tècnics i amb ple coneixement del pacient i dels familiars.

Tot i així, tots aquests conceptes no estan clars per a tothom i sovint se'n fa un ús demagògic i desinformat. De forma recurrent sorgeixen casos en els mitjans de comunicació als quals se'ls dóna un ampli ressò mediàtic, que tornen el debat en primer pla, i que haurien de servir per anar fent pedagogia. Recordem el mític cas de Ramon Sampedro, o més recentment el d'Inmaculada Echevarría, que varen omplir pàgines de diaris i minuts d'informatius. Pot la societat censurar o condemnar aquestes actituds en base a una determinat concepte del «valor vida» o en nom d'una determinada ideologia o creença? La realitat és que ho fa, a través de la llei, marcant uns criteris que, si es traspassen, la sanció o el càstig seran in-

evitables. El cas de Sampedro està castigat al Codi Penal perquè es considera «ajuda al suïcidi»; el cas d'Echevarría és acceptat com a legal perquè forma part del dret del pacient a rebutjar el tractament.

Avui per avui, en l'àmbit polític no sembla ser prioritari anar més enllà del que permet la llei, com seria fer el pas de despenalitzar l'eutanàsia, tal com han fet països del nostre entorn com Holanda, Bèlgica o Luxemburg. La por al «pendent relliscós», en no poder establir els controls adequats i a que se'n faci un mal ús ha frenat un canvi legislatiu que certs col·lectius i segurament bona part de la societat demanen: el poder tenir ajut d'un tercer quan arriba aquell moment en què la persona, amb consciència individual, decideix deixar aquest món per evitar un patiment. Considero que la societat té la maduresa suficient per afrontar-ho. No així part de la classe política. ◀